

Oppdatert: 26. februar 2017

Møte i Rådgivende gruppe 15. februar 2017

Sted: Abels gate 5, Møterom Sirkuss

Tid: 1000 - 1445

Referent: Margit Wagnild

Til stede:

Håvard Kolle Riis (leder), Hilde Høgås, Hilde Trygstad, Karin Rydving, Anita Bergsvenkerud, Johanne Råde (på skype), Rune Brandshaug.

Fra BIBSYS deltok: Jone Thingbø, Arve Olaussen, Ellen Røyneberg, Asbjørn Risan, Mona Haugen.

RG-2017/01 Konstituering av møtet

Referat fra møte i Rådgivende gruppe 28. november 2016 var sendt ut på høring og godkjent per epost.

Det ble meldt en sak til eventuelt under møtet; Alma Analytics.

RG-2017/02 Årsrapport (2016 – 2017)

Mona Haugen orienterte. Årsrapporten er et utkast etter samme mal som fjorårets årsrapport. Rapporten skal til Kunnskapsdepartementet, derfor har den vedlegg med flere detaljer til Rådgivende gruppe og til Styret. Kun rapporten går til KD med eventuelle kommentarer fra Styret. Gruppen er positive til at Meld. St. 18 er nevnt i rapporten, dette er med og setter bibliotekene på kartet. Det kom innspill på tekstkorrigeringer i møtet, og det ble anbefalt å unngå interne benevnelser og forkortelser.

Gruppen hadde spørsmål til redusert forbruk på lønn på om lag 6,6 mill. kr fra budsjett 2017 til budsjett 2018. Dette medfører ingen nedbemanning fra 2017 til 2018. BIBSYS har overføringer fra 2016 til 2017 som er planlagt brukt i 2017 til å leie inn ressurser og som ikke er disponible i langtidsbudsjettet.

Det kom kommentarer på at målene må være målbare og ordlyden «BIBSYS skal bidra til ...» i målformuleringen gjør det vanskelig å måle resultatet i etterkant. BIBSYS kommenterer at det er utfordrende å rapportere på malen KD har.

Tilråddning:

Rådgivende gruppe tar Årsrapport (2016-2017) med årsrapport og regnskap for 2016, samt planer og budsjett for 2017 til orientering.

RG-2017/03 Revidert budsjett Bibliotek tjenester

Orientering ved Jone Thingbø og Ellen Røyneberg.

Økte overføringer i langtidsbudsjettet gir BIBSYS anledning til å ansette en person. En gjennomgang av ressurs situasjonen viser at Oria er sårbar, og BIBSYS vil ansette en person for å avhjelpe denne situasjonen. Utover dette ønsker BIBSYS å benytte kortsiktige midler til områdene brukerhåndtering og innkjøp utenfor Alma. Det kom ingen andre forslag i møtet. BIBSYS vil arbeide videre med å se på innleie for å styrke disse to områdene.

Det kom spørsmål fra gruppen om andel av fellesaktiviteter. Andel av fellesaktiviteter for biblioteksystemkonsortiet er redusert fra 2016 til 2017, og andelen vil vedvare i langtidsbudsjettet. Utviklingsoppgaver som ikke ble gjennomført i 2016 er flyttet til 2017 og er tatt inn i budsjettet. Gruppen ønsker en mer oversiktlig tabell som viser budsjett på innleie av konsulenter, og flere kommentarer på avvik.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2017/04 Alma status

Orientering ved Ellen Røyneberg.

Alma systemstatus: Saken angående responstid knyttet til Resource Management som tidligere har vært diskutert i Rådgivende gruppe er meldt inn til Ex Libris. Foreløpig status er at Ex Libris tester for å finne årsaken til problemene. Saken følges opp av saksbehandler i BIBSYS.

Sammenslåing: Vi har hatt utfordringer knyttet til kommunikasjon med Ex Libris ifm. sammenslåingene. Verktøy vi har forventet kommer ikke og grunnet diskusjoner knyttet til organisering av arbeidet har Ex Libris utsatt planlegging av sammenslåingene. Etter et møte mellom ledelsen i Ex Libris og i BIBSYS er det nå god dialog, og Ex Libris er villige til å avtale tidsplan for gjenstående sammenslåinger. Vi har nylig fått forslag til plan, men må jobbes videre med blant annet pga. sommerferieavvikling hos BIBSYS og institusjonene. Gruppen kommenterer at det er viktig å informere institusjonene så tidlig som mulig om planene.

Sandbox: Bestilling er sendt til Ex Libris, vi forhandler nå om to mindre justeringer. Når dette er gjort vil vi lage et tillegg til kontrakten. Informasjon sendes til konsortiet når sandboxene er opprettet.

Arbeidsgruppe: BIBSYS ønsker innspill på mandat og personer til arbeidsgrupper for *Fulfillment* og *Akkvisisjon*. Rådgivende gruppe ønsker at disse gruppene er et operativt ledd som samarbeider med BIBSYS og institusjonene om viktige saker i modulene. Eksempel på saker kan være policy og samkjøring på tvers i konsortiet. Gruppen anbefaler BIBSYS å se i mandatet for arbeidsgruppen for Oria og Bibliografisk gruppe for å få tips og ideer og for å få en helhetlig vurdering av mandatene til alle arbeidsgruppene. Det kom også innspill fra gruppen om å se arbeidsgruppene i lys av alle tjenestene BIBSYS leverer og gi arbeidsgruppene et mandat utover Alma. BIBSYS lager forslag til mandat basert på innspillene fra gruppen. Videre saksbehandling skjer per epost.

E-ressurser: Kartleggingen viser at flere bibliotek ønsker bedre dokumentasjon og veiledninger fra BIBSYS slik at de kan være i stand til å håndtere aktivering og vedlikehold av e-ressurser selv. Det er ønskelig at de fleste kan løse dette selv. De som ikke er i stand til det vil kunne betale for at BIBSYS bistår dem. Denne tankegangen er i tråd med hva arbeidsgruppen foreslår i rapporten med tanke på tjenester som BIBSYS bidrar med mot betaling.

Tilråkning:

RG tar saken til orientering med innspill og kommenterer fra møtet.

RG-2017/05 Lånerinitiert fjernlån

Ellen Røyneberg orienterte. BIBSYS ble i dialog med Nasjonalbiblioteket om Biblioteksøk oppmerksom på et teknisk hinder i Alma for å tilby lånerinitiert fjernlån til institusjoner i Biblioteksystemkonsortiet. Låner-initiert fjernlån har ikke vært et tilbud i det gamle systemet og BIBSYS foreslo overfor Nasjonalbiblioteket å ta opp saken med Rådgivende gruppe, før vi startet en prosess med videreutvikling i Alma. Det kom et skriftlig innspill angående saken fra UiO pr epost 14. februar. I denne eposten har UiO flere argumenter for hvorfor de ikke ønsker at konsortiet tar i bruk automatisert fjernlån fra Oria og Biblioteksøk. Flere ga sin støtte til dette forslaget. Nasjonalbiblioteket presiserte på sin side at de lager en nasjonal tjeneste og ønsker at også Biblioteksystemkonsortiet deltar i tjenesten.

Gruppen savner et initiativ fra Nasjonalbiblioteket om dialog rundt Biblioteksøk og hva NB ønsker å få til med tjenesten, samt drøfting av muligheter og problemstillinger for bibliotekene i konsortiet. Det ble stilt flere spørsmål ved Biblioteksøk i møtet, blant annet påpekes det at tjenesten krever nasjonalt lånekort og bryter med gjeldene policy som bibliotekene i konsortiet jobber etter. Norgeslånet ble trukket fram som et eksempel for å understreke utfordringer og merarbeid som kan tilkomme en slik ordning. Det ble poengtert at det jobbes med å effektivisere den operasjonelle bibliotekdriften og slike tjenester kan gjøre dette arbeidet vanskeligere.

Nasjonalbiblioteket spurte om hva som må til for at konsortiet skal være med i Biblioteksøk. Til dette ble det nevnt at tjenesten antas å bli kostnadskreven, bibliotekene ønsker ikke å tømme samlingene, det er fokus på effektivisering av egen drift, i tillegg til å satse på e-bøker som handler om ressursallokering. Konsept og løsning må ivareta mange slike momenter for å få aksept. NB informerte om at det er gjort en stor innsats i utviklingen av Biblioteksøk for å sikre en rettferdig belastning på det enkelte bibliotek. Algoritmene for valg av bibliotek som materialet bestilles fra tar hensyn til tilgjengelighet, geografi og transportordninger. For Troms som ikke er med i den nasjonale transportordningen er det laget en egen algoritme.

Flere påpekte at lånerinitiert fjernlån krever viktige avklaringer med tanke på prinsipper og en diskusjon på nasjonalt nivå. Nasjonalbiblioteket vil ta med seg innspillene fra møtet og invitere til videre dialog med for å se på mulige løsninger.

Tilråkning:

Basert på dagens situasjon med de tekniske hinder som foreligger (mangelen på nasjonalt lånekort og svakheter i Alma) er det:

- 1. ikke ønskelig at konsortiet tar i bruk automatisert fjernlån fra Oria*
- 2. ikke ønskelig at lånere/bibliotekarer i biblioteksystemkonsortiet skal kunne bruke Biblioteksøk og initiere fjernlån selv*
- 3. ønskelig å avvente beslutningen om Biblioteksøk skal legges inn som en kilde i Alma*

Rådgivende gruppe oppfordrer Nasjonalbiblioteket til å ta initiativ og invitere til videre dialog med norske fag- og forskningsbibliotek for sammen å finne gode nasjonale løsninger.

RG-2017/06 Rapport om Brukerhåndtering

Orientering og gjennomgang av rapporten ved leder av arbeidsgruppen, Per Hovde. Det er to hovedproblemstillinger som skal løses:

1. Provisjonering og definisjon av brukere Alma/Oria
2. Autentisering av brukere i Alma/Oria

Rapporten beskriver tre ulike hovedløsningsalternativer for autentisering og autorisering av brukere i Alma/Oria:

1. Løsningsalternativ A og A'

Bruk av føderert identitetshåndtering gjennom innføring av Dataporten fra UNINETT som Identity Provider (IdP).

2. Løsningsalternativ B og B'

Hybrid løsning med direkte kobling mot Feide som IdP for Feide-tilknyttede brukere, og sosiale nettverkstjenester (Google, Facebook, eller Twitter) som IdP for walk-in-users (Social login). Brukere i institusjoner som ikke er tilknyttet Feide benytter Social login i alternativ B, og LDAP/ADFS (Institusjonell IdP) i alternativ B'. Løsningsalternativ B' krever minst tre samtidige, aktive login-profiler i Alma/Oria for å støtte hver av de tre brukerkategoriene; Feide-brukere, brukere i institusjoner som ikke er tilknyttet Feide og walk-in-users. P.t. er det en begrensning i Primo på to samtidige login-profiler. Ex Libris har på forespørsel fra BIBSYS sagt at de vil utvide med opptil fem brukerprofiler. Dette kan antagelig leveres i november-release.

3. Løsningsalternativ C

Bruk av kommersiell sky-tjeneste (IDaaS1) som IdP, med Azure Active Directory som konkret eksempel. Løsningsalternativ C i rapporten.

Arbeidsgruppens anbefaling på kort sikt er å innføre alternativ B', og at man i løpet av en to-års periode jobber frem mot løsning A. Etter presentasjonen ble det diskutert hvilken løsning BIBSYS bør gå videre med, og hvilke konsekvenser de ulike løsningsalternativene har.

¹ IDentity-as-a-Service

Det ble poengtert at de som har hatt en representant i arbeidsgruppen har vært involvert underveis og at det ikke var innvending på anbefalingene. Det ble understreket at foreslått provisjoneringsjeneste, BUPS, må holdes på et minimum med en stram styring med tanke på videre utvikling. Gruppen støttet forslaget om å ikke prøve å koble brukere som tilhører samme person.

Det er viktig at både IT-perspektivet og bruker-perspektivet tas med videre. Det ble diskutert flere praktiske spørsmål i forbindelse med registrering og identifisering av brukerne i Alma og Oria. Konsortiet må bli enig om en felles praksis som må kommuniseres tydelig. Gruppen mener Alternativ B' ikke er å anbefale når det gjelder identifisering av walk-in-users, da de må bruke social login. Dette er spesielt et problem for Nasjonalbiblioteket hvor majoriteten er lånere i denne kategorien. Mulige løsninger kan være at alle institusjoner oppretter sin egen LDAP-database eller at BIBSYS oppretter en sentral LDAP-database med et tilhørende brukergrensesnitt. Rådgivende gruppe anbefaler også at man vurderer at en jurist analyserer konsekvensene ved social login.

Det kom mange spørsmål til alternativene, og Rådgivende gruppe mener at arbeidsgruppen bør videreføres og utvides med en representant fra Nasjonalbiblioteket. Nasjonalbiblioteket mener at må etableres en mulighet for identifisering for walk-in-users i tillegg til Social Login. Det må være mulig å bruke Nasjonalt lånekort.

Når det gjelder alternativ C kan en RFI-prosess skaffe oss en oversikt over markedet og gi grunnlag for en eventuell offentlig anskaffelse. Dette vil kunne gi innsikt i hvordan noen av aktørene i markedet kan løse bibliotek-systemets behov, prisingsmodeller m.m. Rådgivende gruppe støtter anbefalingene.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe tilråder at arbeidsgruppen videreføres og utvides med en representant fra Nasjonalbiblioteket. Arbeidsgruppen må spesielt fokusere på hvordan løse utfordringen med walk-in users., samt avklare hvordan tilleggsinformasjon registrert på brukere i Alma blir ivare tatt ved oppdatering fra lokale systemer (f.eks LDAP-katalog).

RG-2017/07 Evaluering av LSP-prosjektet

Ellen Røyneberg orienterte. Dette er en første versjon av evalueringen, og kommentarer og innspill imøteses i etterkant av møtet. En fullverdig versjon er planlagt å være klar til 15. mai, et sammendrag skal behandles i styremøtet i juni. Gruppen kommenterer at det kan tas inn litt mer om kompetansebygging og utvikling av kompetanseprofiler i BIBSYS i forbindelse med prosjektet. Det kan legges til noe om organisasjonsendringene prosjektet medførte i BIBSYS, da det er en forklaringsfaktor. Evalueringen har en del gjentakelser og kan eventuelt strammes opp hvis en har kapasitet til dette. Flere påpeker at dette er interessant lesestoff, og evalueringen er viktig å ha med videre. Det bør presiseres hvem som er forfatter av dokumentet. Gruppen mener også at evalueringen bør gjøres tilgjengelig for flere, og at deler av rapporten kan brukes i sesjonen om Alma status og roadmap på BIBSYS-konferansen. BIBSYS legger dokumentet på OneDrive for innspill fra Rådgivende gruppe.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2017/08 Oria status og årlig evalueringsrapport fra arbeidsgruppen

Asbjørn Risan orienterte.

Kontrakt

Det er en samlet varighet for kontraktene Alma og Oria, men de har uavhengige opsjonsavtaler.

Oppdatering forsidebilder

Ex Libris jobber fortsatt med en løsning for å unngå at det er mulig å koble IP-adresse mot ISBN-nummer som brukes for å hente forsidebilder. Søkeordet kan også utledes av henvendelsen til leverandøren. Det er satt inn tiltak for å hindre dette, men det støttes ikke av alle nettlesere (spesielt Internet Explorer). Rådgivende gruppe er ikke komfortable med at søkeordet i Oria i nettleseren Internet Explorer sendes til Google og kan resultere i identifisering av den som søker og bruk av søkeordet for oppslag på andre nettsider vedkommende besøker. Gruppen ønsker å stenge for visning av forsidebilder i søk inntil videre, og BIBSYS bes foreløpig utrede en løsning som stenger dette i nettleseren Internet Explorer. Det er viktig å eksponere saken overfor Ex Libris og formidle hvorfor man gjør dette; for å ivareta brukerens sikkerhet, biblioteket skal være et nøytralt sted. Dersom man ikke kan fjerne det kun fra nettleseren Internet Explorer, fjernes det fullstendig.

I etterkant av møte har vi fått informasjon fra Ex Libris om at saken vil være løst f.o.m. februar releasen som igangsettes 11. mars. Dette innebærer at sluttbrukers IP-adresse ikke lenger vil videresendes i forbindelse med henting av forsidebilder.

Respons og ytelse

Nytt grensesnitt har dårligere responstid enn dagens. Dette påvirker i flere sammenhenger. Ex Libris har lovet en fiks i mai/juni. Saken er løftet og tas på ledernivå mellom BIBSYS og Ex Libris.

Rapport om arbeidsgruppen

Informasjon fra gruppen er distribuert på nettsidene til BIBSYS, og det vil være et innlegg på BIBSYS-konferansen fra arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen bes sende varsel pr epost til Oria-ansvarlige når nytt referat foreligger på www.bibsys.no.

Tilrådning

RG tar status og årlig evalueringsrapport fra arbeidsgruppen til orientering med innspill fra møtet om at forsidebilder ikke ønskes videreført med dagens løsning fra Ex Libris, med mindre man kan fjerne dette kun for de som bruker Internet Explorer.

RG-2017/09 Biblioteksystemet – kontraktsperiode

Orientering ved Arve Olaussen.

Kontraktsperiode for Alma utløper i desember 2021 og nye anbudsprosesser bør starte i 2018. Forut for dette må det være avklart om konsortiet primært vil fornye kontrakt for Alma eller om en ønsker helt andre løsninger. BIBSYS anbefaler et systemseminar/workshop i annet halvår 2017 der hensikten er å skaffe en best mulig oversikt over antatt utvikling på området i perioden 2020-2025. Deltakere, i tillegg til utvalgte personer fra konsortiet, vil være nøkkelressurser som f.eks. Marshall Breeding og Carl Grant fra USA.

Gruppen støtter ideen, og påpeker at arbeidet bør starte tidlig i 2018. Gruppen støttet at vi inviterer for eksempel Kungliga biblioteket i Sverige og foreslo også Deichmanske.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe anbefaler BIBSYS å fortsette planleggingen av systemseminar på basis av saksgrunnlaget og de forslag som kom frem under diskusjonene.

RG-2017/10 Utvikling av Biblioteksystemkonsortiet – oppfølging av rapport

Orientering ved Arve Olaussen og Jone Thingbø.

BIBSYS vil komme med en tilbakemelding på rapporten i neste møte. BIBSYS har allerede jobbet med anbefalingene og gjort ulike tiltak. Den viktigste anbefalingen i rapporten omhandler behov for å revidere finansieringsmodellen. BIBSYS har startet arbeidet og blant annet sett på hvilke variabler som inngår i Ex Libris sine modeller. Lisensavgiften utgjør en stor andel av budsjettet og det er naturlig at årlig avgift tar hensyn til de samme variabler som var utgangspunktet i leverandørens tilbud. BIBSYS jobber videre med å avklare dette området. Det ble også foreslått at årlig avgift bør bestå av ulike deler/faktorer med ulikt beregningsgrunnlag.

BIBSYS vil i arbeidet med finansieringsmodellen se til aktuelle modeller som brukes i UH-sektoren. Det blir sannsynligvis utarbeidet et par-tre alternativer som blir presentert i neste møte. Gruppen kommenterer at grunnfinansiering av biblioteksystemet er viktig å få på plass innen kort tid, og at en ny finansieringsmodell blir godt forankret slik at Biblioteksystemkonsortiet kan videreføres med samme medlemsmasse som i dag, samtidig som den økonomiske inndekningen er ivaretatt.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2017/11 Program for rundeborddiskusjon og bibliotekledermøte

Håvard Kolle Riis orienterte.

I rundeborddiskusjonen vil Rådgivende gruppe utfordre særlig de mindre institusjonene på hva de trenger av bistand fra BIBSYS og konsortiet. Av to timer til rådighet, planlegges en innledning på en halvtime og en time til diskusjon. Samme opplegg foreslås også for bibliotekledermøtet. Innledningen til diskusjonen vil være en orientering fra rapporten. Programkomiteen for BIBSYS-konferansen har påpekt at det er viktig at gruppen løftes frem i presentasjonen. Gruppen jobber videre med presentasjonen frem til konferansen. BIBSYS sender fjorårets modell for diskusjon til Hilde Trygstad og Anita Bergsvenkerud.

Tilråkning:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering.

RG-2017/12 Evaluering av Rådgivende gruppes arbeid i 2016

Saken ble ikke behandlet i møtet. Håvard Kolle Riis sender ut innspill til behandling pr epost.

RG-2017/13 Orienteringssak

a) KDs organiseringsprosjekt v/Arve Olaussen

Frode Arntsen deltar i møte hos KD 15.02. Det er kommet en informasjonspakke fra KD som foreslår en samling av den type organisasjoner som BIBSYS representerer. Deler av UNINETT og NSD, med unntak av DBH, foreslås som egne AS. Lite fokus på å holde forskning og utdanning samlet i forslaget. Brukermedvirkning ser ikke ut til å ha tilstrekkelig fokus. Institusjonene inviteres fra KD til å kommentere på dette. Tidsmessig sklir dette og kan lett føre til organisasjonsmessig implementering først fra 01.01.2019. Det er fortsatt mange ubesvarte spørsmål i siste informasjonspakke.

b) Kort fra arbeidet med IKT-strategi for sektoren v/Arve Olaussen

Rapporten er utarbeidet, innspill rundt organisering gjorde det tydelig at sektoren ønsker å overta mye styring av underenheter for Kunnskapsdepartementet. Rapporten er ment å være et utgangspunkt for videre prosesser. Det kom et ønske om en noe fyldigere presentasjon for Rådgivende gruppe i et senere møte.

c) Kjøp av utenlandske metadataposter nye opplysninger foreligger - nytt forsøk med OCLC? v/Håvard Kalle Riis og Hilde Høgås. Det er fortsatt interesse for å kjøpe metadata fra OCLC, men forrige gang ble det vurdert for kostbart. NB påpekte at også folkebibliotekene har behov for metadata på utenlandsk litteratur og et eventuelt kjøp må ses i sammenheng med dette, noe som gjør det mer krevende. Skal konsortiet igjen ta et eget initiativ til å gå videre med dette? Nasjonalbiblioteket bes følge opp saken og raskt komme med en avklaring om evt. videre prosess.

d) Status på anskaffelsen av Pensumlistesystem v/Jone Thingbø

De som leverte tilbud i 2016 ble diskvalifiserte. Nye retningslinjer for offentlig anskaffelser ble innført ved nyttår og NTNU bistår i arbeidet med utforming av nytt tilbud.

e) Eksport av autoritetsposter til VIAF v/Asbjørn Risan

I forbindelse med arbeid med realiseringen av semantisk web ser vi at Virtual International Authority File (VIAF) er blitt et viktig koblingspunkt mellom ulike internasjonale autoritetsregistre. Autoriteter fra det nasjonale autoritetsregisteret blir pr i dag eksportert til VIAF og det er ønskelig at resten av autoritetene i BIBSYS Autoritetsregister også skal eksporteres. Det er derfor opprettet kontakt med VIAF for å få dette på plass og det er nært forestående at autoritetspostene kommer inn. VIAF vil da høste hele BIBSYS Autoritetsregister og tildele disse en VIAF-ID. De vil også høste bibliografiske poster for å bruke dette til å verifisere kobling av autoriteter med andre autoritetsposter/-kilder. Dette vil gi en stor gevinst i forhold til semantisk web og på sikt verksregisteret. ISNI er en overbygging på VIAF, Nasjonalbiblioteket er ISNI-utsteder for alle nasjonale autoriteter. ISNI vil bli inkludert i postene i Nasjonalt autoritetsregister for navn.

RG-2017/14 Eventuelt

Alma Analytics gir ikke tilgang til hele basen, Johanne Raade sender notat til Asbjørn Risan med kopi til gruppen. Saken følges opp på epost eller i neste møte.